

OBSAH.

PRVNÍ ČÁST.

Osobnost.

- Hlava 1. **Školská léta a mladické práce. První přelom ve víře** . . . . . str. 1

Jednota a její vliv na Komenského vůbec. Škola a učitelé v Herbornu. Komenského prvotiny tamtéž. Problemata miscellanea. Druhá disputace, Chiliasmus, irenika. Mladické rozvrhy prací: thesaurus ling. Boh. a Amphitheatrum univ. rerum. Paedagogická práce v této době. Výsledky zahraničních studií. Návrat do vlasti a první úřední pracovní léta. Školské práce ve smyslu Ratkeho. Katastrofa a spisy k útěše. Obracení se k apokalypsi.

- Hlava 2. **Výchova ve službě církve a národa** . str. 10

Podnět ke spracování didaktiky a její hlavní prameny: Alsted, Bodinus, Vives, Campanella, Andreae, Jonston. Dopisování s Ratkem a Andreaem. Komenského rozvrh školské organisace. Počátky práce ve smyslu pracovního plánu: Informatorium; knihy pro lidovou školu. Janua linguarum dle theoretických zásad a dle návrhů jiných. Obsah a ocenění Januy. Vestibulum. Ukončení didaktiky. Úvod a rozdělení. Didactica generalis a specialis. Návrh k zakládání škol ve vlasti, která znova se měla státi volnou. Zmar nadějí.

- Hlava 3. **Zásadní povznesení se nad meze národní a církevní. Komenského spojení s Anglií** . str. 23

- Počátky Duryho, Hartlib, jeho spolupracovník, Komenského fysika. Známost s Hartlibem. Praeludia. Hartlibův plán reformy společnosti. Tisk Praeludií. Úsudky o nich: Des Cartes, Mersenne, Jednota. Pokračování v latinsko-methodických pracích. Odporučení Komenského do Švédska. Překlad Didaktiky do latiny. Diskusse s Hübnerem, jeho soud o Didaktice. Školské práce v Lešně, vyjednávání s Leszczynským o pansofických pracích. Pozvání do Anglie, vyjednávání a překážky. Via lucis, pozvání do Švédska, do Paříže. Odchod z Londýna.
- Hlava 4. **Vnitřní boje za ohrožené vysoké životní cíle. Komenský jako úřední reformátor švédského školství** . . . . . str. 41
- Cesta do Švédska. Podmínky dané Komenskému Oxenstiernem. Nigrin a interkonfessionální irenika s jejím polským východiskem. Následující pansofické práce. Paedagogičtí spolupracovníci Rave a Kinner. Komenského účast na kollokvii v Toruni. Vrchol různých kollisí. Methodus linguarum novissima. Konec spojení se Švédskem.
- Hlava 5. **Druhý přelom ve víře a jeho následky: Komenský jako zvěstovatel božího soudu a jako reformátor školy v Šaryšském Potoku** str. 57
- Vyjednávání s Rákóczovci, Komenský přebírá řízení školy v Š. Potoku. Schola pansophica, a první práce o jejím rozvrhu. Tajemné plány a tajná očekávání ve spojení s Drábíkovými prorocstvími. Obtíže v úřadě. Schola ludus. Orbis pictus. Loučení se se Š. Potokem. Gentis felicitas.
- Hlava 6. **O trampotách labyrintu; ztráta druhého domova, Lešna, práce v posledním útulku v Amsterdamě pro hynoucí malou a předčasně očekávanou velkou Jednotu** . . str. 69

Komenského útěk z Lešna a pozvání De Geerem do Amsterodamu. Zakročení městské rady a sebraná Opera Didactica. Paedagogické theoretické práce, amsterodamské doby. Komenského praktická školská činnost. Jeho soudruhové. Filosofie a pan-sophie. Práce mystické a apokalyptické. Poslední přelom ve víře vlivem separatistického pietismu. Komenského poslední práce a pozůstalost. Hlavní rysy Komenského osobnosti.

DRUHÁ ČÁST.

Soustava.

- Hlava 1. **Úvod. Přímé a nepřímé cesty k vědě a výchově. Komenského theoretický světový názor a cíle jeho činnosti . . . . .** str. 83
- Význam zevních vlivů na Komenského pro jeho paedagogickou soustavu. Cíle a paedagogický ráz jeho vědeckých prací. Různé rozdělení věd. Dialektika. Panaugia. Metafysika. Fysika. Kosmologie. Anthropologie. Výchova národa, výchova lidského pokolení v poměru k výchově mládeži.
- Hlava 2. **První část soustavy: Nauka o vyučování** str. 105
- A. Cíl výchovy, pokud se týče vyučování . . . . . str. 106
- Určení cíle. Přednost vyučování a její základní otázky.
- B. Vyučovací metoda . . . . str. 111
- Základní princip vyučování . . . . .
přirozenost.
- α) Všeobecná methodika . str. 113
- Její požadavky dle Didaktiky, dle Methody Jaz, a dle Východu z La-

	byrintů. — Dle Spicilegium didacticum. Upotřebení požadavku názorosti a samočinnosti.	
	b) Zvláštní methodika	str. 124
	Methoda věd. Methoda umění, mravního vzdělání a zbožnosti.	
	c) Kázeň	str. 129
	d) Tělesná cvičení	str. 130
Hlava 3.	O školách	str. 131
	Potřeba a rozdělení škol.	
	A. Ústrojí škol	str. 134
	Materská škola. Lidová škola. Latinská škola. Akademie.	
	B. Školské odbory	str. 139
	Latina. Řečtina. Reálie. a) Janua rerum. b) Přírodní vědy. Ostatní nauky.	
	C. Zařízení a správa škol	str. 152
	Škola a učitelové.	
Doslov		str. 153
	Příčina jen částečného úspěchu Komenského životní práce. I. Hlavní myšlenky o cíli a metodě výchovy. II. Školy, základ jejich rozdělení a vůdčí myšlenka vyučovacího běhu v nich. III. Sociální paedagogika a badání po universálním světle, hlavně pro rozum. IV. Spracování učebnic. Realismus a otázka metody jazyků, pokud se týče latiny. Trojnásobný didaktický paralelismus. V. Rozčlenění škol; mateřská řeč, samočinnost, autochresia. VI. Vyučovací předmět ve školách. VII. Mravně náboženské vyučování vůbec. VIII. Námitky proti soustavě. IX. Zásluhy soustavy. Vychovatelská cena Komenského osobnosti.	
Seznam v této knížce uvedených Komenského spisů		str. 164